

Ekonomi – inköp- upphandling

1.

Introduktion - Offentlig upphandling

Värdet av offentliga upphandlingar i Sverige

Cirka 800 miljarder kronor

18% av BNP

(2020)

Värdet av offentliga upphandlingar i Partille kommun

Cirka 600 miljoner kronor
Entreprenader, varor och tjänster
(2022)

Varför har vi regler om upphandling?

- Främja fri rörlighet inom EU.
- Främja kostnadseffektivt användande av skattemedel.
- Underlätta för företag att göra affärer med offentlig sektor.
- Motverka korrruption och undanröja ageranden som begränsar konkurrensen.
- För att uppnå samhällsmål avseende till exempel hållbarhet och innovation.

2.

Grundläggande upphandlingsprinciper

De grundläggande upphandlingsprinciperna är basen för hela upphandlingslagstiftningen.

De lagar som styr all offentlig upphandling bygger på fem grundprinciper som har sin grund i EU-rätten.

Bestämmelserna i upphandlingslagarna ska alltid tolkas mot bakgrund av dem.

De grundläggande upphandlingsprinciperna

Ickediskriminering

Företag i alla länder får vara med och lämna anbud.

Likabehandling

Alla leverantörer ska ges samma förutsättningar.

Proportionalitet

Ställ bara de krav som krävs för att möta behovet.

Öppenhet

Var transparent och förutsägbar i det du gör.

Ömsesidigt erkännande

Alla typer av certifikat i EU går att använda.

3. Lagar och regler om upphandling

Styrande upphandlingslagar

LOU – Lag (2016:1145) om offentlig upphandling.

LUF – Lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna.

LUK – Lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner.

LUFS – Lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

Direktupphandling

- ◊+O
O→□ Enkel process för mindre köp
- ▲ Riktlinje för direktupphandling styr
- ✓ Köp får inte delas upp

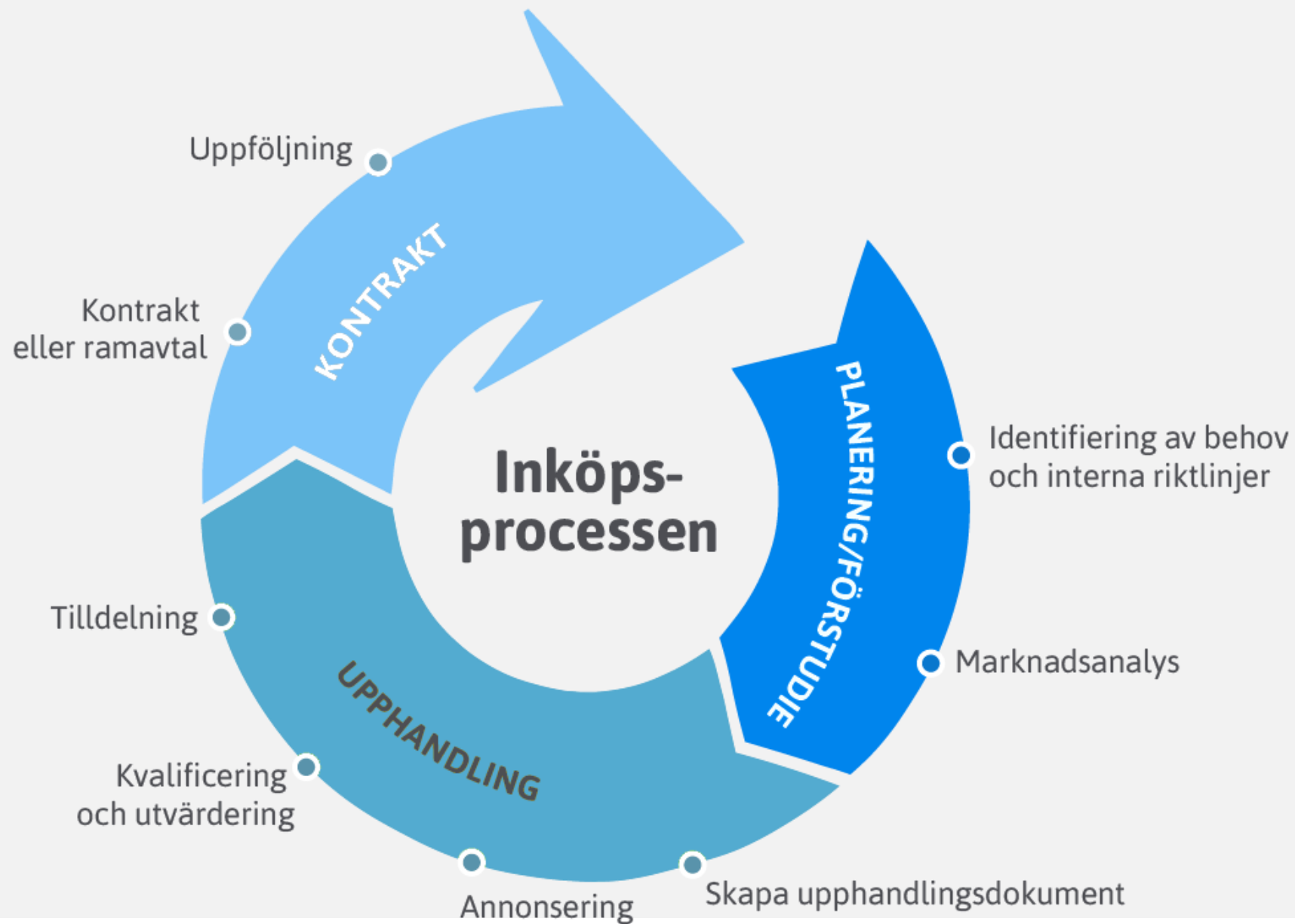

4. Inköpsprocessen

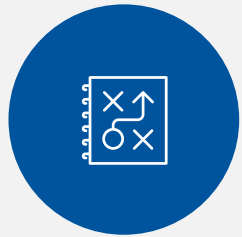

Ett offentligt inköp består av så mycket mer än själva upphandlingen.

En effektiv inköpsprocess lägger en bra grund för att skapa goda offentliga affärer.

Upphandlingsprocessen

UTFORMA
UPPHANDLINGDOKUMEN
T

ANNONS

ANBUD

PRÖVA OCH UTVÄRDERA
ANBUD

TILLDELA AVTAL

5. Hållbar upphandling

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

Agenda 2030 är mindre än två
upphandlingar bort

“Upphandling bedöms
kunna bidra till alla de 17
globala målen samt 82 %
av de 169 delmålen”

Rapport från Nordiska ministerrådet

De tre dimensionerna av **hållbarhet**

**Ekonomisk
hållbarhet**

**Miljömässig
hållbarhet**

**Social
hållbarhet**

6.

Förebygg korruption och jäv vid offentlig upphandling

"Korruption är att utnyttja sin ställning för att uppnå otillbörlig fördel för egens eller annans vinning."

Transparency International Sverige

Bestämmelser om jäv

- Kommunallagen respektive förvaltningslagen innehåller olika jävsregler beroende på om du är förtroendevald eller anställd.
- Förvaltningslagens jävsregler är subsidiära till annan lag.
- Jävsreglerna omfattar inte alla upphandlande organisationer.
- Viktigt med interna riktlinjer om intressekonflikter.

Sammanfattning och tips!

Din roll har betydelse för att din organisation ska kunna genomföra upphandlingar på ett effektivt och rättssäkert sätt.

På så sätt bidrar du inte bara till den egna organisationen utan också samhället i stort.

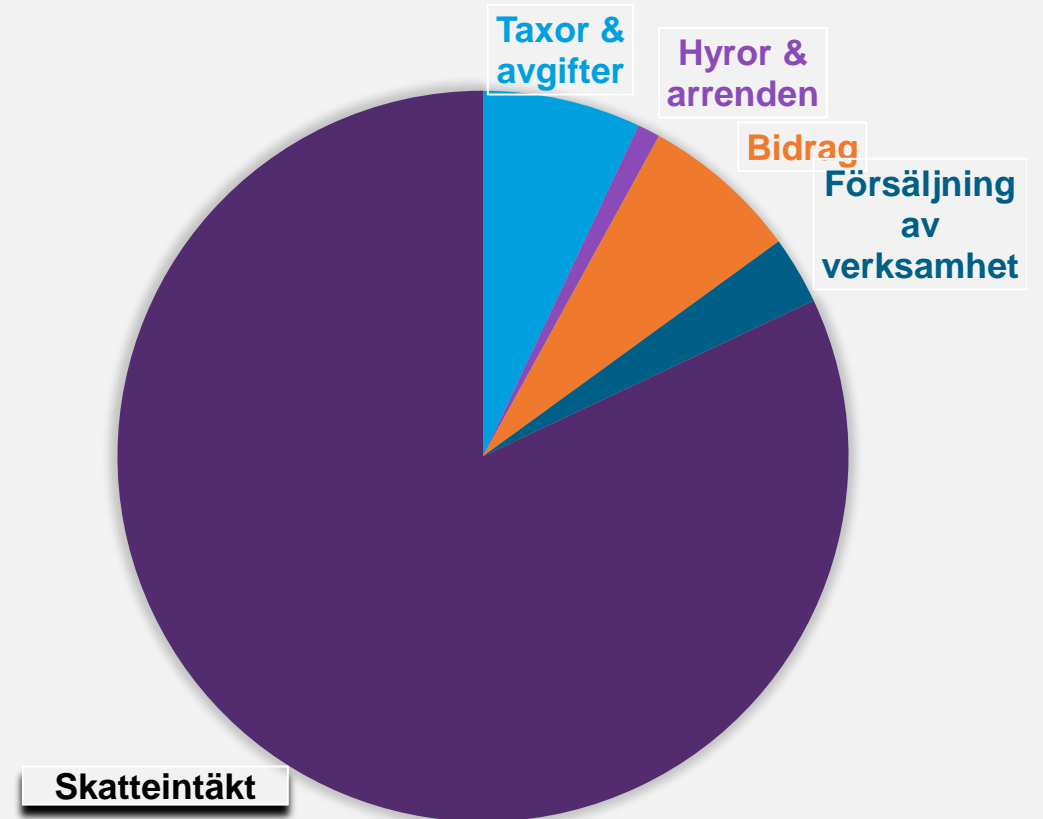
Du som ny beslutsfattare har en viktig roll och bidrar till att leda inköpsverksamheten i rätt riktning.

inkop@partille.se

Kommunens intäkter

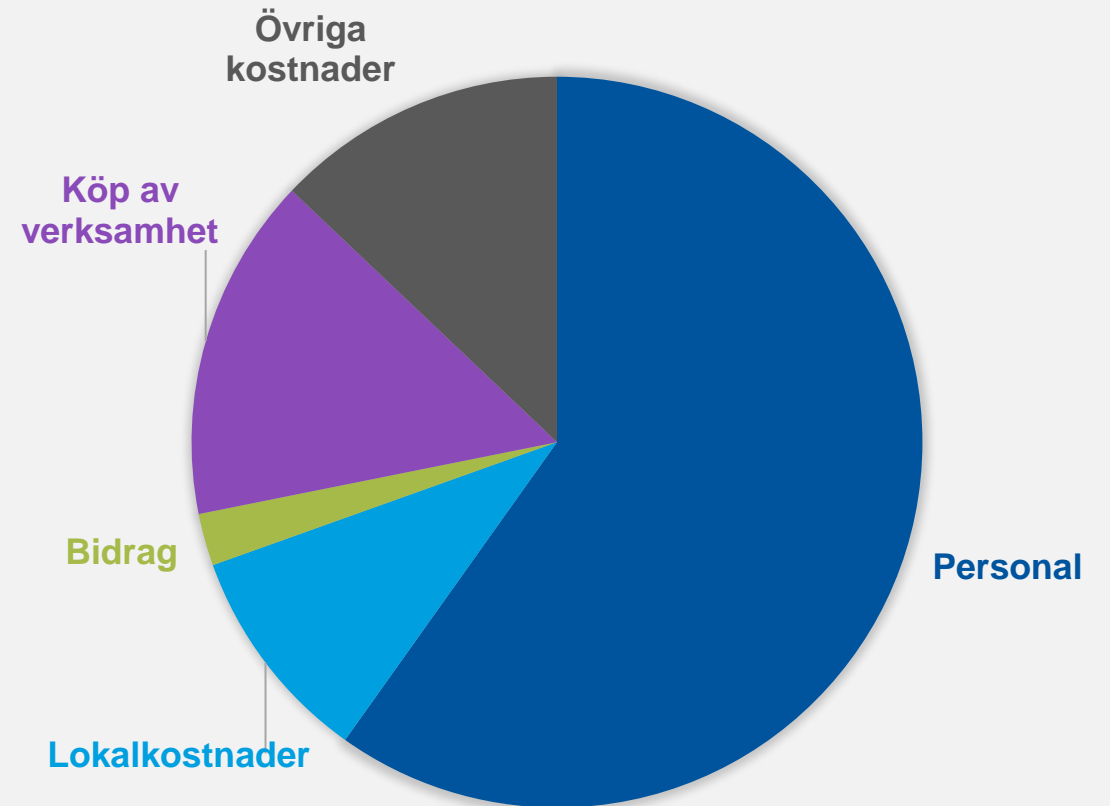
- Kommunalskatten står för ca 82 procent av kommunens intäkter.
- Kommunerna får också statsbidrag från staten. Vissa statsbidrag är allmänna, andra får bara användas inom särskilda områden som staten pekar ut. (**Bidrag**)
- Kommunen tar också betalt för en del tjänster, till exempel äldreomsorg, barnomsorg, Va-taxa. (**Taxor och avgifter**)
- Kommunens säljer platser i skolan, förskolan, vård, samverkan med andra kommuner. (**Försäljning av verksamhet**)

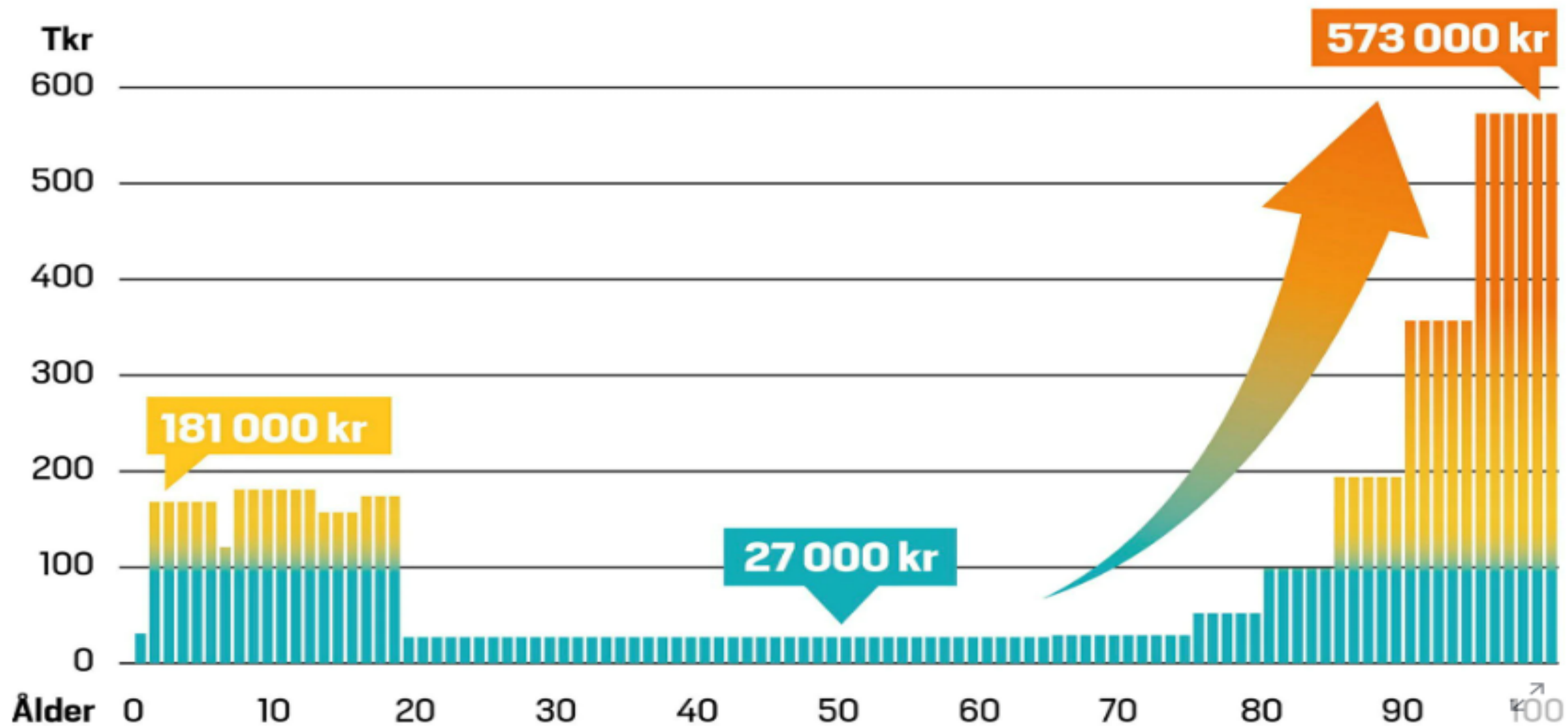
Verksamhetens kostnader

- Personalkostnader: 1 700 miljoner
- Lokalkostnader: 265 miljoner
- Köp av verksamhet: 410 miljoner
- Bidrag: 63 miljoner
- Övriga kostnader: 350 miljoner

- Verksamhetens kostnader: 2 700 miljoner kronor

Ung och gammal kostar mest

Skatteintäkter

- Konjunkturen
- Skattesats i kommunen
- Åldersstruktur
- Lönenivå

Utjämningsystemet består av :

- Inkomstutjämning
- Kostnadsutjämning
- Strukturbidrag
- Införandebidrag
- Regleringsbidrag/avgift
- LSS-utjämning

Skatteintäkter 2023

Miljoner kronor	
Skatteintäkter	2 290
Kostnadsutjämning	40
Inkomstutjämning	85
Fastighetsavgift	72
Regleringsbidrag	92
LSS-utjämning	-20
Summa:	2 500

Finns det någon "ideal" ålderssammansättning?

Effekterna av utjämningsystemet är omfattande vilket gör att mindre förändringar i befolkningssammansättning inte nämnvärt påverkar kommunens ekonomi

Inkomstutjämnning

- Syfte att utjämna för skillnader i beskattningsbar inkomst mellan kommunerna. Utjämnningen görs inte för skillnader som beror på hur hög skatt kommunen valt att ha.
- Alla kommuner garanteras 115 % av medelskattekraften i riket
 - Partille har **110,7 %** av medelskattekraften
 - Staten skjuter till pengar
- Förändringen av inkomsterna i Sverige påverkar mer än förändringen i den egna kommunen
 - Ökad arbetslöshet i Kiruna kostar det skatteintäkter i alla kommuner
 - Går det bra för Sverige så ökar skatteintäkterna till kommunerna

Vad ger en ny invånare för tillskott till kommunkassan?

1-5 år

Inkomst: 0 kr

Inkomstutjämning: 58 243 kr

Kostnadsutjämning: 98 474 kr

Effekt intäkt (7-12 år): **159 052 kr**

Ålder: 90+, Inkomst:200 000 kr

Skatteintäkt: 39 920 kr

Inkomstutjämning: 19 423 kr

Kostnadsutjämning: 145 460 kr

Tillägg ensamstående: 191 794 kr

Effekt intäkt: **398 933 kr**

Exempel 19-64 år inkomst 800 000 kr (2023)

Kommun	Skatteintäkt	Inkomst- utjämning	Kostnads- utjämning	Regeringspost	Totalt
Partille	159 680	-97 037	-45 678	2 223	19 301
Borås	170 480	-97 037	-43 928	2 223	31 851
Österåker	135 200	-95 237	-45 330	2 223	- 3 031

Skatteintäkt efter inkomstutjämning:

Partille: 62 643 kr

Borås: 73 443 kr

Österåker: 39 963 kr

Exempel 7-12 år (2023)

Kommun	Skatteintäkt	Inkomst- utjämning	Kostnads- utjämning	Regeringspost	Totalt
Partille	0	-58 243	119 811	2 336	180 390
Borås	0	-58 243	112 571	2 336	173 150
Österåker	0	-57 163	107 097	2 336	166 596

Ny invånare arbetsföra ålder?

Ålder	Inkomst (kr)	Total effekt på kommunens intäkter (kr)
16-64 år	0	14 901
16-64 år	200 000	16 001
16-64 år	500 000	17 651
16-64 år	800 000	19 301
65-79 år	200 000	26 292

Utnämningår Partille 2023

Investeringar

- Investeringstyper
 - Löpande (årligen åtkommande)
 - Övriga (engångskaraktär)
 - Avgiftsfinansierade (VA och Avfall)
- SBKs kapitalkostnader skiljs från övrig driftsekonomi
- Överskott kan ombudgeteras, beslut KF i samband med årsredovisning
- Uppföljning

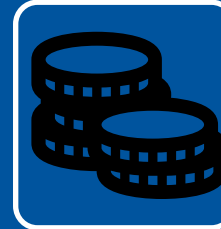
Hur kommer pengarna till verksamheten?

Partilles budgetmodell:

- SKR skatteprognos
- Nämndens ram räknas upp 2 %
- Målgruppsjustering
- Politiska satsningar

Budgetprocessen:

- Bokslut- och budgetberedningen (mars)
- KSAU (April/maj)
- KS (maj)
- Budgeten tas av KF (juni)

Skatteintäkter

- 2,7 miljoner kronor

KF beslutar nämndens ram

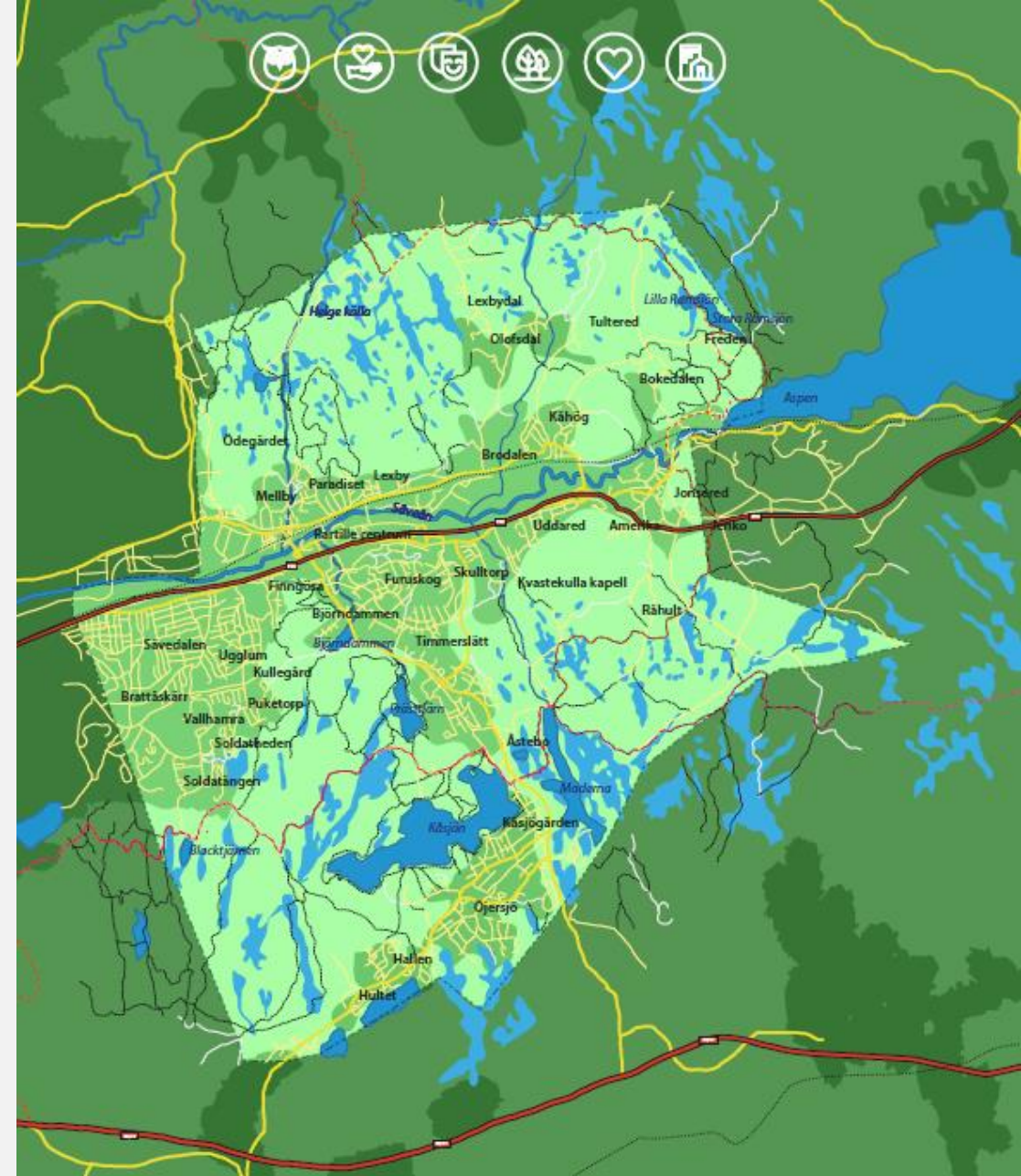

Nämnden fördelar medlen till verksamheten

- Skolan, förskola, äldreomsorg, osv

Taxefinansierad verksamhet

- Finansieringen av den kommunala verksamheten sker också via taxor.
- Taxor beslutas av KF eller på delegation i nämnd:
- Byggtaxa, Lokaltaxa
- VA-taxa
- Renhållningstaxa

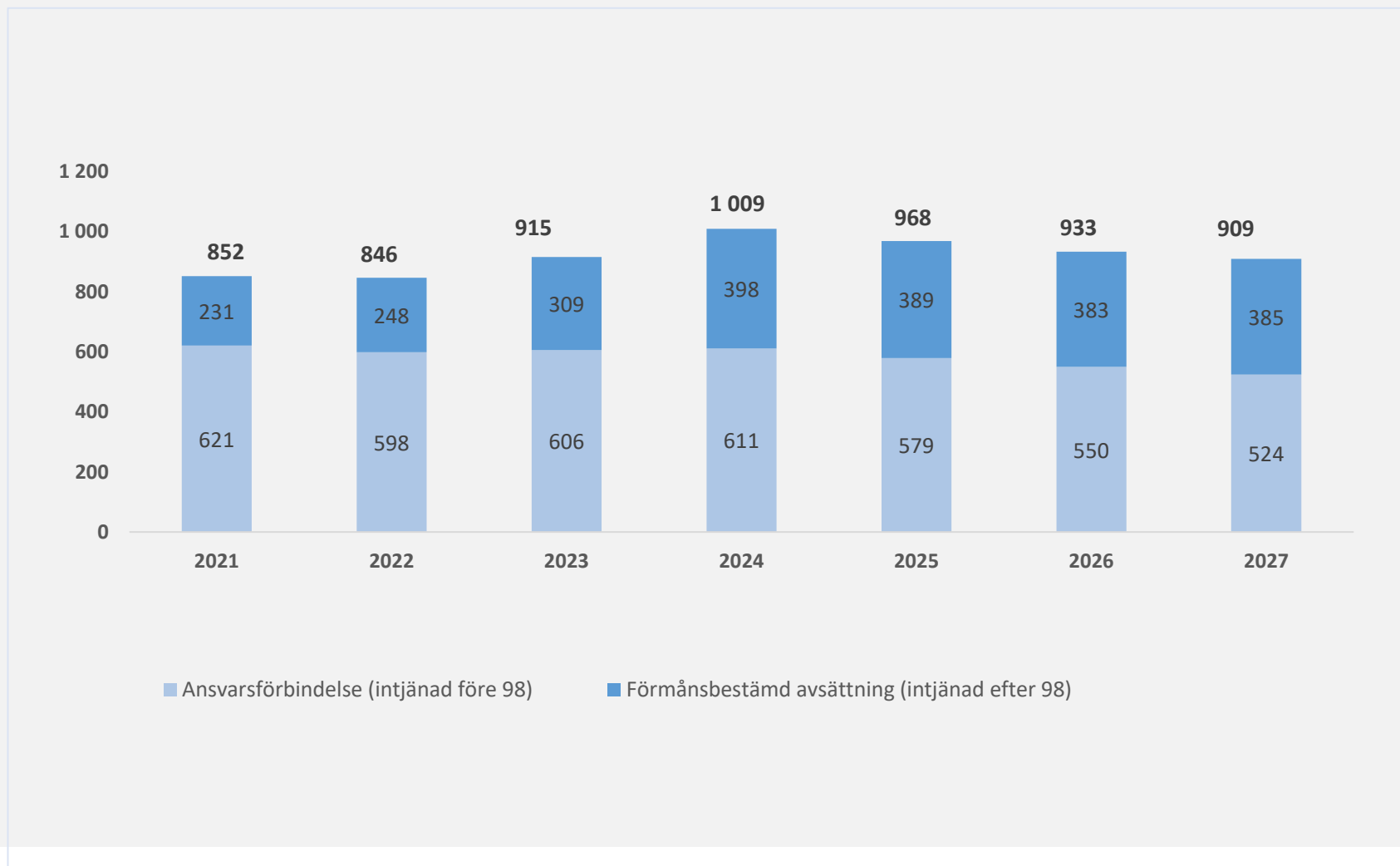

Pensioner

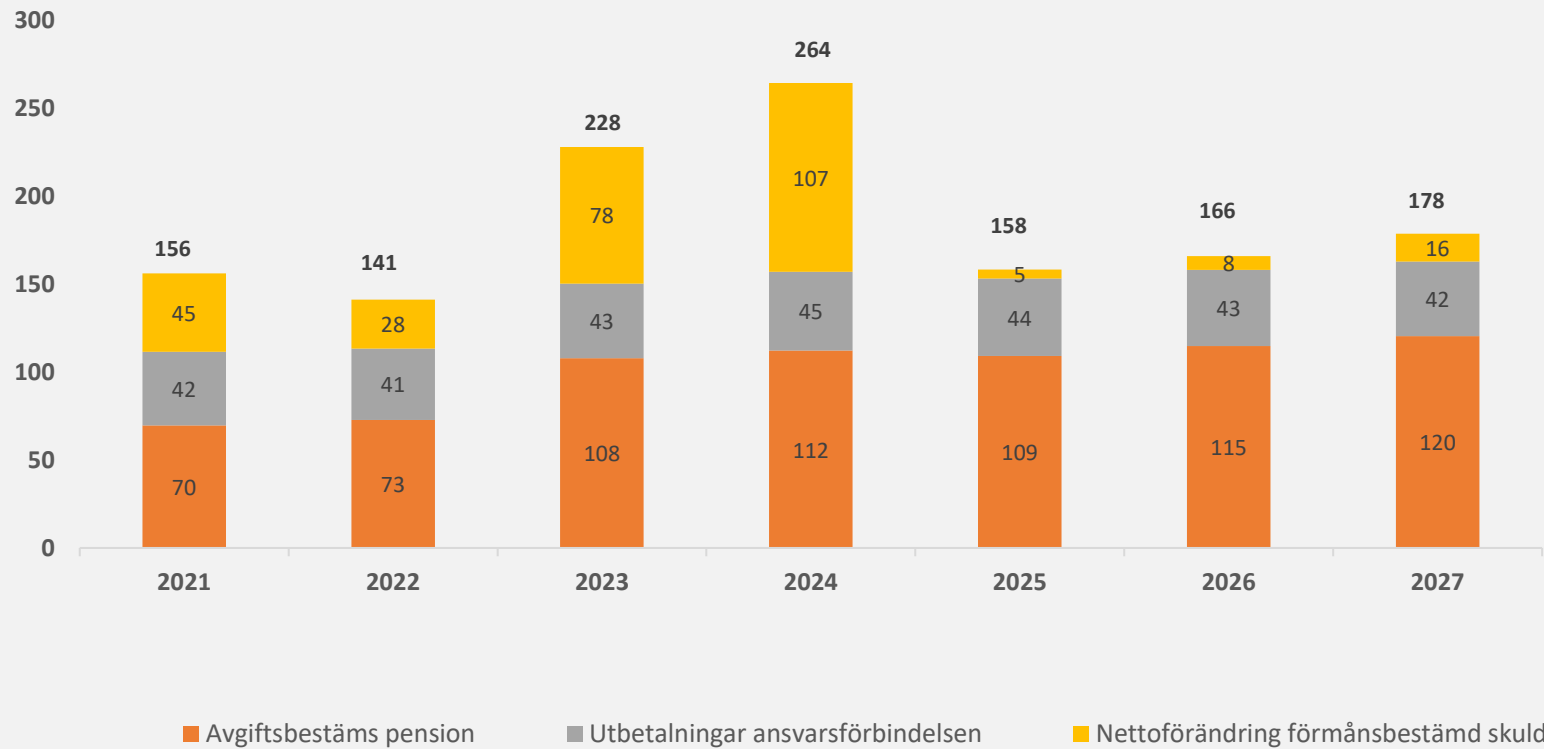
- Vi hanterar olika pensionsavtal i vår redovisning
 - Förmånsbestämd pension
 - Avgiftsbestämd pension
- **Kostnader**
 - Avsättningar och avgifter för pensioner för de som arbetar idag
 - Utbetalningar för pensioner som tjänades in innan -98
- **Pensionskund**
 - Pensioner som tjänats in men ännu inte utbetalats
 - Intjänade förmåner indexeras med prisbasbeloppet

Pensionsskuld

Pensionskostnaderna

Lite siffror...

75 965 663:-

89 000 st

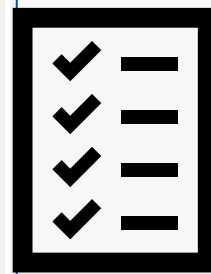

29%

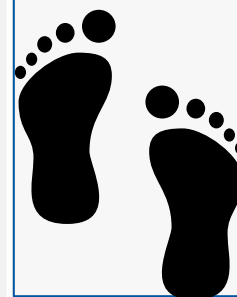
58 000 st

Nämndens ekonomiska ansvar

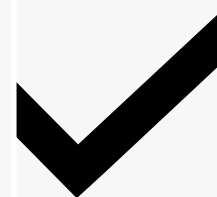
- Nämnderna tar själva ansvar för sin ekonomi utifrån ramen som de fått av KF.
- Nämnden rapporterar ekonomiskprognos.
- Vid en negativ prognos ska en åtgärdsplan omgående tas fram där det framgår hur nämnden planerar att nå en ekonomi i balans.
- Vid konflikt mellan verksamhetens mål och de ekonomiska medlen är ekonomin överordnad, vilket innebär att kommunen inte ska bedriva ofinansierad verksamhet.

Planera och genomföra

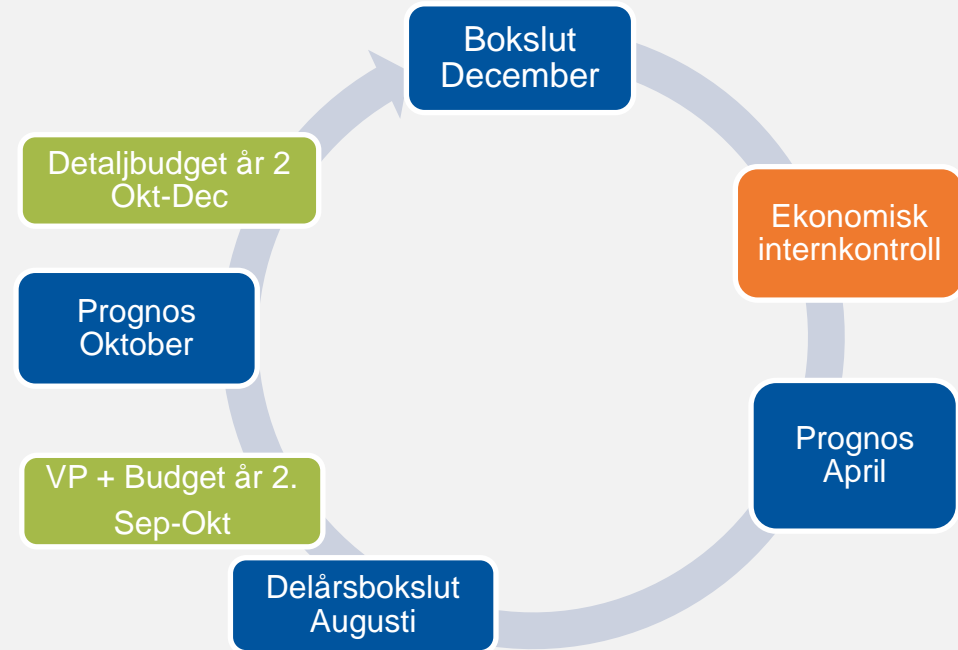

Följa upp

Vidta åtgärder

Årshjulet

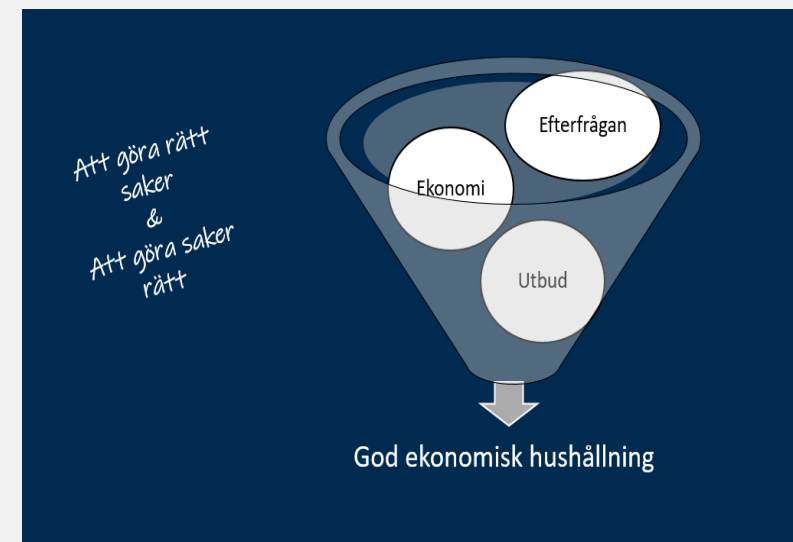
Budgetansvarig/chef i Partille kommun

Verkar för ett effektivt resursutnyttjande

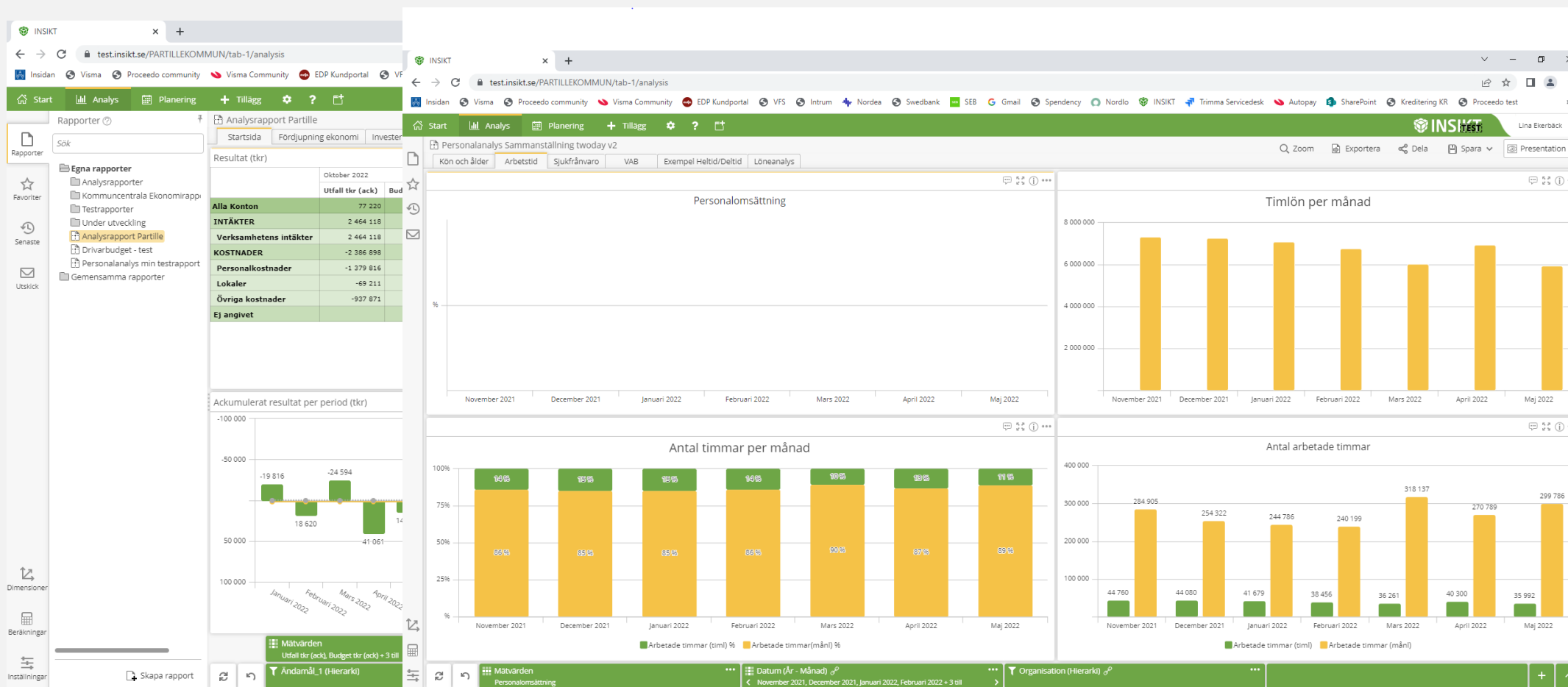
- **Chefen har ansvar för en ekonomi i balans och ett effektivt resursutnyttjande**
- **Chefen tar ansvar för verksamhetens budget, uppföljning och prognos**
- **Chefen ska signalera vid avvikelse**

Definition:

- *Ekonomi i balans innebär att man bedriver sin verksamhet inom tilldelad budgetram*
- *Effektivt resursutnyttjande innebär att använda rätt mängd resurser till rätt saker*
- *Chefen är ansvarig för att signalera till ekonom/controller/överordnad chef om man misstänker, har kännedom, om händelser som innebär att man inte når ekonomi i balans*

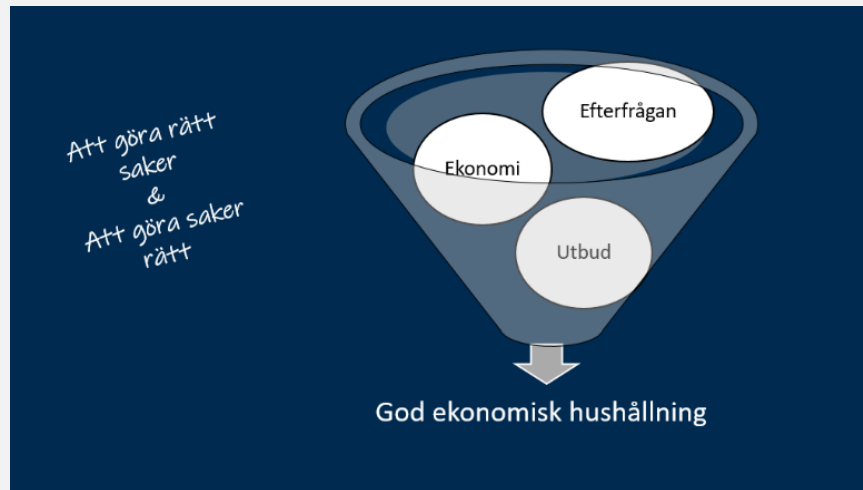

Nytt beslutstöd med hjälp av verktyget Insikt (HR, Lön, Ekonomi)

God ekonomisk hushållning

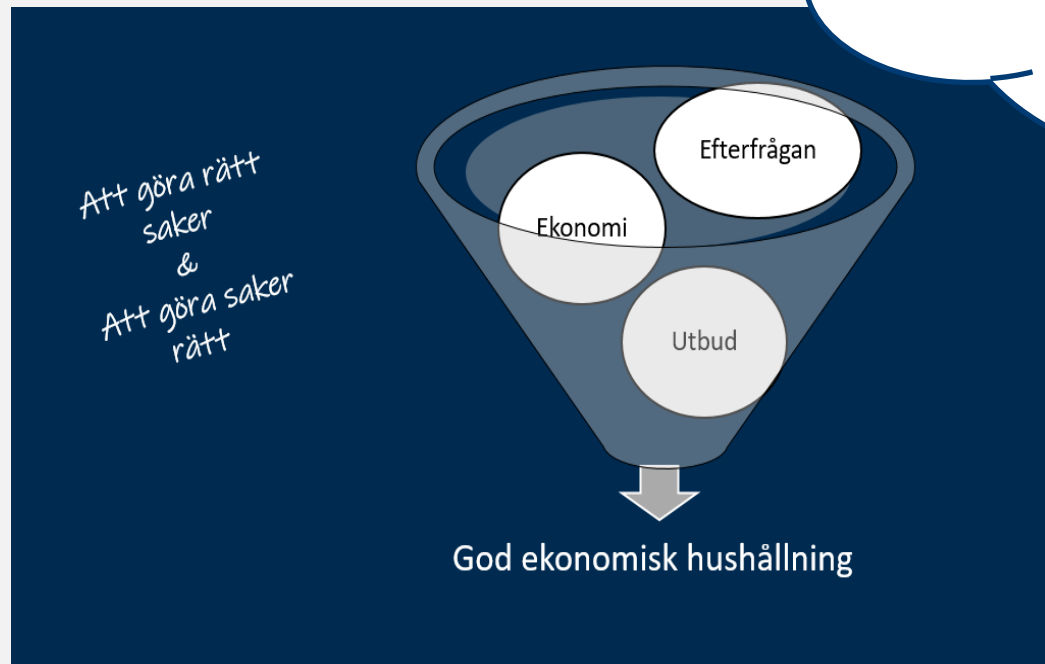
Fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen eller regionen. För verksamheten ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. För ekonomin ska anges de finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

- Kommunallagen
- God ekonomisk hushållning i sina verksamheter (dvs kommunkoncernen)
- God ekonomi grundläggande förutsättning att genomföra det som är det primära syftet med kommunens verksamhet
- Balanserad finansiell utveckling för att bibehålla och utveckla kommunens service
- RUR (resultatutjämningsreserv) för att säkerställa lika förutsättningar över tid

God ekonomisk hushållning

För Partille kommun innebär God ekonomisk hushållning att kommunens verksamhet och ekonomi utvecklas ansvarsfullt. Målsättningar ska medföra att kommunens verksamhet bedrivs långsiktigt, ändamålsenligt och effektivt. Varje generation tar ansvar för sin konsumtion av kommunal välfärd och efterlämnar goda sociala, miljömässiga och ekonomiska förutsättningar

Verksamhets-
mässiga
måtområden

+

Finansiella
måtområden

Hållbarhet i Partille

Lära och verka i Partille

Bo i och uppleva Partille

Kommunens resultat
och risk

Kommunens finansiella
kapacitet

Koncernens resultat
och risk

Koncernens finansiella
kapacitet

God
ekonomisk
hushållning

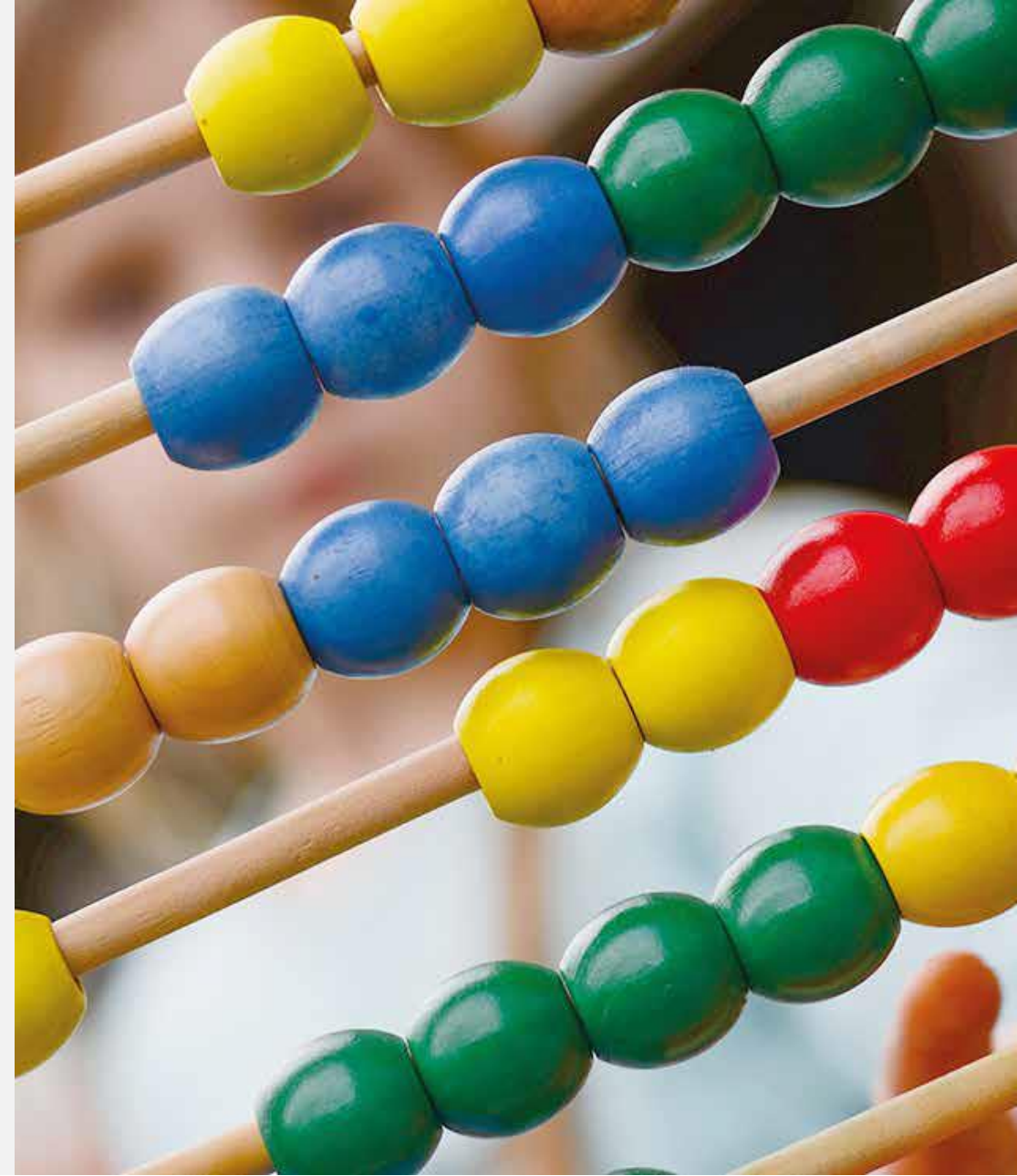
Balanskravsresultat och RUR

- Balanskravsresultatet är det resultat som kommunen får tillgodoräkna sig för att påvisa ekonomisk hushållning enligt kommunallagen
- Negativt balanskravsresultat ska regleras inom 3 år
- RUR – Resultatutjämningsreserv

Strukturellt resultat

- Kommunens resultat med avdrag för engångskostnader och intäkter
- Används vid uppföljning under året för att jämföra utfall med budget

Några ekonomiska begrepp

- **Resultaträkning:** visar periodens resultat och hur det har uppkommit. Periodens intäkter minus dess kostnader, inklusive avskrivningar, utgör årets resultat, vilket tillika är förändringen av eget kapital.
- **Balansräkning:** är en uppställning av tillgångar och skulder vid ett visst givet tillfälle. Balansräkningen ställas upp i två kolumner, med tillgångar på ena sidan samt skulder och eget kapital (det vill säga hur tillgångarna finansierats) på den andra. De två sidorna är definitionsmässigt lika, eftersom eget kapital är skillnaden mellan tillgångar och skulder
- **Soliditet:** är en relation av eget kapital i förhållande till totala tillgångar. Den visar hur stor andel av tillgångarna som finansierats med egna medel. Betalningsstyrkan på lång sikt bedöms ofta utifrån detta begrepp

Några ekonomiska begrepp

- **Investeringsredovisning:** är ett sätt att visa hur stora utgifterna har varit för olika typer av investeringar under året. Alltså är det en specifikation av årets anskaffning av anläggningstillgångar
- **Driftsredovisning:** är en uppställning av intäkter och kostnader för den löpande verksamheten under året. Här specificeras alltså ekonomin enligt kommunens inre organisation.
- **Ansvarförbindelse:** bokförs inte i balansräkningen men är en förpliktelse att ikläda sig ansvaret för uppkomna kostnader som är säkra till sin förekomst, men som är obestämda ifråga om belopp eller tidpunkt då de ska infrias

Några ekonomiska begrepp

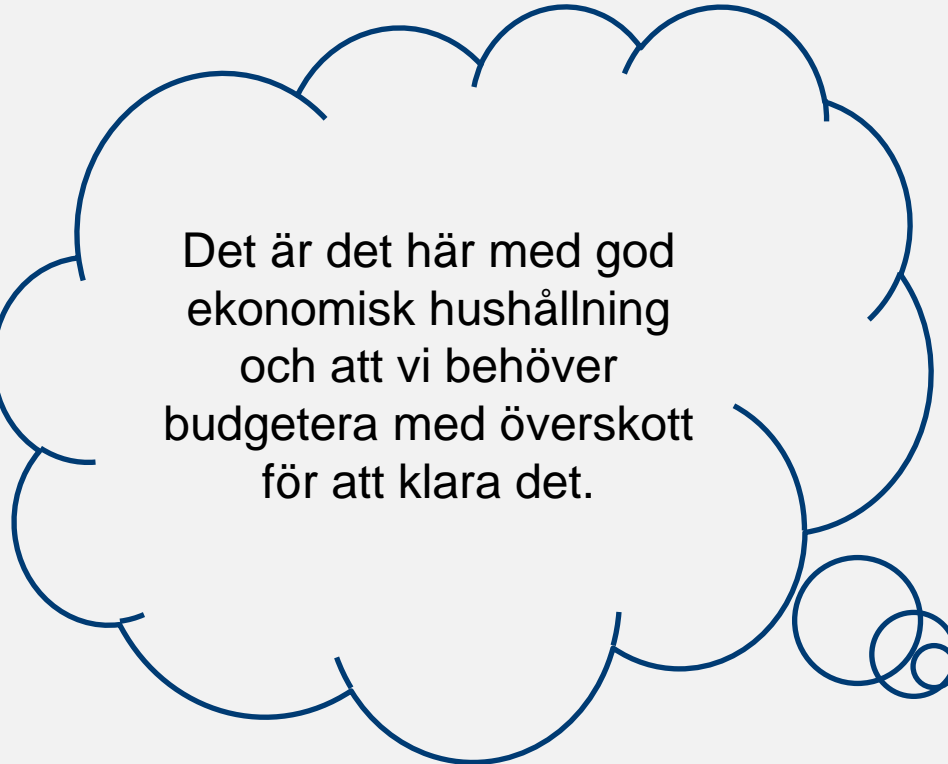
- **Avskrivning:** är en kostnad som syftar till att i bokföringen redovisa kostnaden för anläggningstillgångars värdeminskning och att därmed uppta tillgångar till sitt verkliga värde. Grundregeln är att avskrivningar sker under tillgångens ekonomiska livslängd med årliga belopp som motsvarar den ungefärliga värdeminskningen, på grund av ålder och förslitning. Resultaträkningen belastas med avskrivningen.
- **Självfinansieringsgraden:** av årets investeringar visar hur stor andel av årets nettoinvesteringar som kan finansieras med internt tillförda medel. En hög självfinansieringsgrad innebär en liten eller ingen ökning av låneskulden, vilket förbättrar eller bibehåller det finansiella handlingsutrymmet. Partilles mål är 100%, dvs investeringar ska finansieras av egna medel.

Några ekonomiska begrepp

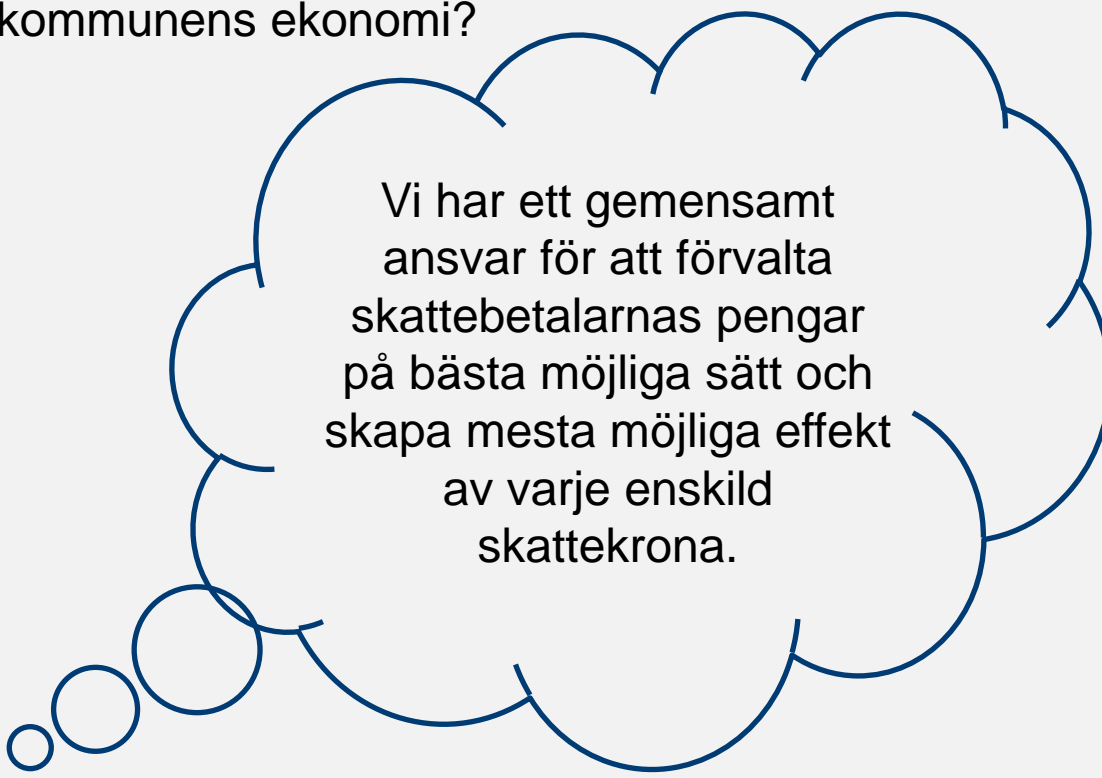
- **Pensionsskuld:** avser de åtaganden kommunen har för anställdas intjänade pension. Pensioner intjänade efter 1997 återfinns som en skuld i balansräkningen, medan det som intjänats dessförinnan återfinns som en ansvarsförbindelse
- **Borgensåtagande:** innebär att kommunen har garanterat att betala en skuld för någon annan organisation om denna inte själv kan fullgöra sina förpliktelser mot långivaren. Vanligt är att kommunen har någon säkerhet i till exempel den fastighet som ligger som grund för borgensåtagandet. (Partillebo, Partille tennis, Casa Montessori)

Sammanfattning

Vad är det viktigaste du som politiker behöver förstå om kommunens ekonomi?

A large, irregular thought bubble with a blue outline, containing text. It has three smaller circles of varying sizes leading to its bottom right side.

Det är det här med god ekonomisk hushållning och att vi behöver budgetera med överskott för att klara det.

A large, irregular thought bubble with a blue outline, containing text. It has three smaller circles of varying sizes leading to its bottom left side.

Vi har ett gemensamt ansvar för att förvalta skattebetalarnas pengar på bästa möjliga sätt och skapa mesta möjliga effekt av varje enskild skattekrona.